

1 Ekonomické efekty investic do sportu a pořadatelství velkých sportovních akcí

Klíčová slova: externality, multiplikační efekt, investice do sportu, veřejné rozpočty, sportovní akce

1.1 Úvod

Problematika ekonomických efektů investic do sportu je poměrně složitá a především nepanují jednotné názory na to, jak jsou tyto (pozitivní) efekty velké a zda, v určitých případech, vůbec pozitivní efekty existují.

Existence ekonomických efektů, zejména těch pozitivních, je klíčová pro optimální využívání veřejných zdrojů. Současně však platí, že tyto efekty nemusím být jediným důvodem pro uskutečnění investic z veřejných zdrojů. Musíme vzít v úvahu i:

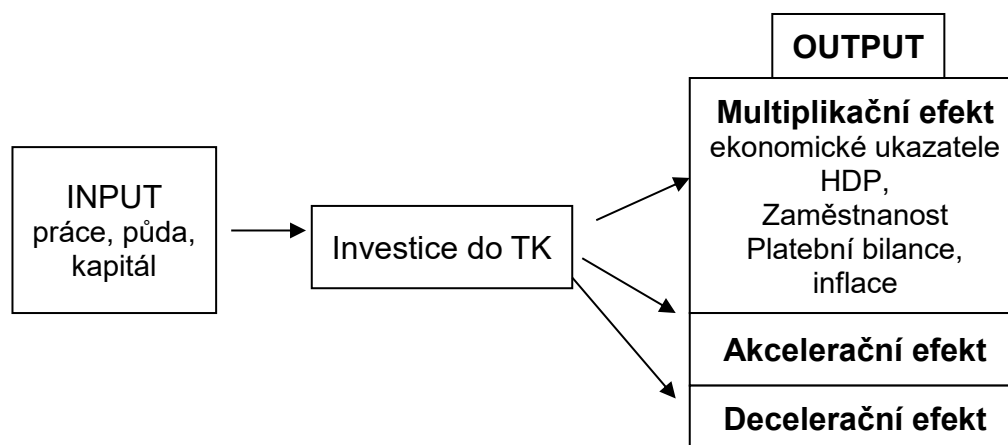
- Politické důvody
- Uspokojení zájmů

Pro lepší pochopení problematiky je vhodné uvažovat vždy přinejmenším od dvou hlavních podobách investic:

- Do sportovních zařízení (profi tým, veřejné zařízení)
- Do pořádání sportovních akcí

Hobza, Reškořík (2006) k základnímu vysvětlení problematika používá následující obrázek, kdy vstupy (Input) generují výstupy (Output), které mají základní ekonomické dopady, posílené či oslabené tzv. akceleračními a deceleračními efekty.

Obrázek 1.: Input-output model

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006), upraveno autorem

Akcelerační a decelerační efekt

- Akcelerační = pozitivní externality
- Decelerační = negativní externality

Akcelerační a decelerační efekty ovlivňují „směr“ působení multiplikačního efektu

Opakování

Pozitivní externality (Hobza, Rektořík 2006)

- Podpora zdraví člověka
  - Ovlivňování zdravotního stavu
  - Biologický základ zdravého životního stylu
  - Vliv pohybové aktivity na zdraví
  - Možnosti ovlivnění životního stylu
- Formování osobnosti člověka a jeho systému životních hodnot a idejí
- Tvorba a kvalita sociálních vztahů
- Propagace země či regionu

Pozitivní externalita v podobě dopadu na zlepšení zdraví člověka je jednou z nejčastěji zmiňovaných a často je uváděna jako nejvýznamnější. Postižení tohoto dopadu, stejně jako u jiných externalit je značně problematické. *“In other words, reducing the health care expenditures and improving general health is a worthy goal, but given the alternative ways of encouraging exercise, this is unlikely to be a determining factor in the case for subsidising sport since the impact could well be small, indirect and highly uncertain.”* Hone, Silver (2006)

Negativní externality (Hobza, Rektořík 2006)

- Negativní vlivy na zdraví člověka
- Negativní vlivy na životní prostředí
- Komeracionalizace tělesné kultury
- Ostatní negativní vlivy

Opakování - externality (6)

Proč jsou externality tržním selháním?

Znáte nějaká „řešení“ externalit?

Samostatný úkol – podpora sportu u zaměstnanců (6)

Zamyslete se nad následujícím příkladem a poskuste se aplikovat stejný postup na níže uvedené úkol.

Snížení nákladů na pracovní sílu (USD)

Cit dle: Hobza, Rektorič: Základy ekonomie sportu (2006)

Postup:

1. Fixní náklady (v USD)
  - a. Vybavení fitcentra 20 060
  - b. Údržba vybavení 500
  - c. Odpisy 500
2. Variabilní náklady
  - a. Mzdy 55 000
  - b. Provozní náklady 4 000
  - c. Propagace 1 000
3. Celkem 81 060

4. Stanovení plánovaného procenta využití fitcentra
  - a. Počet zaměstnanců 500
  - b. Plánované % účasti 15% (národní průměr)
  - c. Průměrné využití 75 zaměstnanců
  - d. Počet týdenních návštěv účastníka 2x týdně

5. Stanovení finančního přínosu návštěv fitcentra (míra snížení pracovních absencí)
  - a. Přínos připadající na 1 účastníka 2,76
  - b. Celkový počet týdenních účastníků 150
  - c. Celkový přínos pro společnost za týden 414

Odborné studie dokládají, že pracovní absence cvičících je o 1,2 dne kratší, než u nesportujících zaměstnanců:

$1,2 \times 240 = 288$ na 1 absenci; $288/52$ týdnů = 5,53 .... $5,53/2$ týdenní návštěvy = 2,76

pozn. 240 je výše celkové náhrady mzdy nepřítomnému zaměstnanci

6. Stanovení bodu rovnováhy (BEP)

	Náklady	Návštěvy
Celkové náklady	81 060	BEP
Přínos pro společnost/týden	414	ΣN
Dosažení BEP	(a/b)	195,7 týdne

Investice se tedy společnosti zaplatí za 195,7 týden (4 roky) od této doby bude do obnovy zařízení docházet k trvalým úsporám nákladů na pracovní sílu společnosti.

ÚKOL:

Vyplatí se stěhovací firmě poskytovat poukázky na sport? Při jaké ceně poukázky nastane bod rovnováhy (BEP=1)? Jaké budou další náklady z pohledu firmy a z pohledu veřejného sektoru? Když víme:

Firma si chce udržet stejnou roční míru produktivity

Roční produktivita= denní produktivita x 5 x 52

zaměstnanec, který se rozhodl čerpat poukázky bude sportovat 2x týdně

Počet zaměstnanců	50,00
Plánované % účasti	20,00
snížení absence (počet dní za rok)	1,20
náhrada mzdy	800,00
Produktivita 1 zaměstnance za den	1 000,00
Předpokládaný růst produktivity (%) u návštěvníků sport.zař.	10,00

Zdroj: autor

Řešení úkolu je možné nalézt v souborech doporučené literatury, ve studijních materiálech předmětu.

Tento příklad ukazuje mimo jiné, že se firmě, za určitých okolností, může ekonomicky vyplatit podporovat sport zaměstnanců. **Identifikujte klíčové podmínky**, za kterých se tyto efekty objeví.

Výsledky by bylo dobré diskutovat v rámci přímé výuky

1.2 Multiplikační efekt

Investiční multiplikátor charakterizuje závislost zvýšení investic na změně národního důchodu. Obecně platí, že jakákoliv investice vykazuje multiplikační efekt. Rozhodující je jejich prokazatelnost a velikost změn. Multiplikační efekt se pro sport odhaduje ve výši 1,2-1,4 (Siegfried, J.; Zimbalist, A. 2006)

Obrázek 27: Multiplikátor investic

$$K = \sum \Delta Y / \Delta I$$

$K > 1$, a tedy

$$\sum \Delta C / \Delta I + \sum \Delta I / \Delta I + \sum \Delta G / \Delta I + \sum \Delta X / \Delta I > 1$$

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006)

Působení multiplikátoru tedy vyvolá změnu HDP. Kromě změny HDP se sekundárně tyto efekty projeví i ve vlivu na státní rozpočet

- Daňový přínos (zvýšení produkce a služeb)
- Devizový přínos
- Úspory SR (pojištění, zdraví, kriminalita)
  - i náklady (zdraví)

Doplňující pohled na vliv investic potom poskytuje následující tabulka. Podstatné je zohlednění nejen multiplikačního efektu, ale i působení pozitivních externalit. Zajímavou otázkou potom je diskuze, zda za významnější lze považovat pozitivní externality nebo multiplikátor investic (což ovlivní seřazení aktivit v tabulce)

Tabulka 1.: Působení ITK podle subsystémů Tělesné kultury

Typ ITK	Prokázání			Celkový výsledek
	ME ITK	Převážně pozitivní působení externalit	Pozitivní působení ITK na regionální a společenský rozvoj	
Tělesná výchova	N	A	A	NAA
Pohybová rekreace	A	A	A	AAA
Sport	A	N	A	ANA

Zdroj Hobza, Rektořík (2006)

Ekonomické metody hodnocení

Teoreticky by každému investičnímu rozhodnutí měla předcházet přinejmenším CBA hodnotící více než jednu variantu. Pokud se jedná o investici financovanou z veřejných zdrojů, potom by tento subjekt zřejmě měl mít zájem identifikovat dopady této investice

Následující pasáž pracuje s předpokladem, že studenti mají z předchozího studia základní znalosti o níže uvedených metodách hodnocení projektů. Autor předpokládá, že čtenář je schopen identifikovat rozdíly mezi jednokriteriálními metodami (v jakých jednotkách počítají) a má povědomí o struktuře CBA. K rozšíření znalostí je možno využít například text. Malý, Pavlík (2009) Tvorba a realizace programů veřejné politiky; nebo standardní učebnice.

Metody hodnocení

- Jednokriteriální
  - Analýza minimalizace nákladů (CMA, CFA) - *cost-minimum / cost-feasibility analysis*
  - Analýza účinnosti nákladů (CEA) - *cost-effectiveness analysis*
  - Analýza nákladů a užitečnosti (CUA) - *cost-utility analysis ... (QALY, DALY)*
  - Analýza nákladů a přínosů (CBA) - *cost-benefit analysis*
- Vícekriteriální
  - Metoda Elektra, Lexikografické uspořádání

Hlavní problémy metod

- Oceňování času
- Oceňování života
- Oceňování statků s netržní cenou
- Souměřitelnost vstupů a výstupů
- Distorze tržních cen - Daně, transfery, externality

CBA (6)

- Pokuste se najít CBA libovolného investičního projektu (nejlépe spojeného se sportem) a seznamte s postupem výpočty.
- Zamyslete se nad tím, kde všude by bylo možné změnou výpočtu dosáhnout celkové změny výsledku

1.3 Diskuze teorie

Postup představený v kapitole 6.2 představuje tzv. standardní způsob zachycení dopadu pomocí HDP. Existují však studie nebo alternativní pohledu vymezující jednak nedostatky přístupů založených na HDP a současně vysvětlují příčiny nepodchycení části jevů vyvolaných investicemi.

Nedostatky metod založených na HDP

- Přístup založený na změně HDP může vést k chybným závěrům ze strany rozhodovatelů (vlády).
- Problémy:
  - Studie obvykle zohledňují pouze „nové peníze“ přicházející do ekonomiky prostřednictvím návštěvníků, medií, investorů, vlády (mimo region)
  - Nejsou zahrnuty náklady obětované příležitosti
  - Je nekorektně pracováno s multiplifikátorem

Logická otázka: *Kdo* chce informace o dopadech investic a *proč* jsou tyto informace vyžadovány...

- Rozhodovatel, Investor,... outsider, insider...
- Tato otázka je zásadní kdykoliv narazíme na informace o tom, jaké jsou efekty nějaké investiční akce, o tom jaké jsou výsledky ex-ante studie, či ex-post analýzy. Otázka, kdo je objednatel dané zprávy je zásadní. Často se můžeme setkat s analýzami subjektů, které jsou zastánci/opONENTI dané investice a výsledky jejich studií se značně liší. Při posuzování důvěryhodnosti výsledků je proto informace o zpracovateli (zadavateli) analýzy zásadní. Stejně tak jako otázka, komu přinese daná investice přinese prospěch/újmu.

Tabulka 2.: Matice alternativních zájmů

KDO	PROČ	ČÍM	PROBLÉMY
Vláda	Intervence na podporu sociálního blahobytu Změřit (zvětšit) velikost sektoru	„Sociální“ CBA Změna HDP	Tržní selhání Distribuce Riziko a čas
Soukromý sektor	Zisk z investice	„Soukromá“ CBA	Riziko a čas
Neziskový sektor	Efekt pro společnost	„Soukromá“ CBA	Definování cílů Riziko a čas

Zdroj: Hone, P., Silvers, R. (2006) – překlad autor

Alternativní přístupy

Jednoduchá otázka: Proč sportovní zařízení generují zisk pro soukromé osoby, ale často jsou stavěny z veřejných zdrojů?

Jednoduchá odpověď: Politici a vlastníci říkají, že zařízení a týmy produkují stimul pro místní ekonomiku

Ekonomická teorie nabízí tři nástroje, které by měly zachytit tento benefit

- **Přebytek spotřebitele**
  - Je obtížně odhadnutelný jelikož spočívá v pochopení (odhadu) toho, jaká je maximální ochota a schopnost platit
- **Externality**
  - Měřitelnost, charakter
- **Veřejné statky**
  - Resp. tradice veřejně poskytovaných statků
- Další problémy
  - *rozdíly mezi soukromou a společenskou diskontní sazbou,*
  - *nedostatek informací*

Nástroje pro odhad vlivu investic na ekonomiku

Tři základní metody:

- Analýza poptávkové křivky s cílem postihnout přebytek spotřebitele
  - Měření ochoty spotřebitele platit
  - Měření elasticity
- Kompenzační diferenční analýza
  - Odhad zda sportovní tým nebo zařízení ve výsledku zvyšuje nebo snižuje příjmy v regionu
- Kontingenční hodnotová analýza (CVM)
  - Průzkum kolik jsou ochotni (kolik by byli ochotni) spotřebitelé platit za sportovní tým, zařízení
  - Na podobném principu jsou založeny i metody WTP (willinges to pay)

Ačkoliv panuje shoda, že profesionální sport (jeho přítomnost) může zlepšit kvalitu života, nepanuje shoda v empirickém prokázání těchto benefitů. Závěry studií (Siegfried, Zimbalist 2006) ukazují, že město by nemělo očekávat příjmy ekonomický benefit z přítomnosti profesionálního týmu.

Důvěryhodnost oficiálních analýz

Nezávislé studie ekonomických odpadů sportovních stadionů nezaznamenaly **žádnou statisticky významnou pozitivní vazbu** mezi výstavbou sportovního zařízení a ekonomickým rozvojem. Tyto výsledky jsou v rozporu se studiiemi obvykle zpracovanými firmami, které výstavbu provádí. Baade (1994)¹ nenašel významný rozdíl mezi růstem osobním příjmu mezi lety 1958 až 198. Srovnáno bylo 36 regionů s prvoligovým sportem (top 4) a 12 regionů bez těchto sportů. Baade and Sanderson (1997)² found no perceptible increase in economic activity in 10 cities that acquired new sports teams between 1958 and 1993 after controlling for other economic trends affecting each area. Coates and Humphreys³ (1999, 2003b), have found that new stadiums and sports teams actually reduce per capita income in host communities.

1.4 Proč nedochází k tak velkým pozitivním efektům?

„. . . economic development is not a rational economic process but a political process in which “a privileged group” is able to extract rewards for what they ordinarily do.” (Kantor, 1995, p. 120).⁴

Podle Siegfried, Zimbalist (2006) jsou tři hlavní důvody:

- Substituční efekt
- Úniky (příjmů mimo region)
- Rozpočtové schodky

Substituční efekt

Jelikož většina domácností má relativně fixní rozpočet na své volnočasové aktivity, potom platí:

- Čím je menší oblast dopadu okolo zařízení, tím větší procento návštěvníků musí přicházet z okolních oblastí...
- Většina návštěvníků však necestuje do oblasti pouze za účelem návštěvy zápasu... tzn. alternativně by utratili peníze ve městě za jiný druh zábavy.
- Současně platí, v rámci substitučního efektu i to, že pokud jsou peníze utraceny za jeden typ zábavy, bude zřejmě obětována zábava jiná (crowding out effect) Matheson, Baade (2004)

Úniky

Jestliže se týmu daří, rostou příjmy pro hráče i majitele klubu...teoreticky by mělo dojít k růstu regionálního „C“....ale

---

¹ Citace podle Siegfried, Zimbalist (2006)

² Dtto

³ Dtto

⁴ Citováno podle Michael T. Friedman and Daniel S. Mason A Stakeholder approach to Understanding Economic Development Decision Making: Public Subsidies for Professional Sport Facilities Economic Development Quarterly August 2004 18: 236-254, doi:10.1177/0891242404265795

- Dopad výdajů na spotřebu (hráčů, majitelů) závisí na tom, kolik peněz utratí v regionu a kolik přesunou jinam.
- Čím menší je region, tím větší úniky budou (a tím i nižší multiplikátor)
- Roli hraje i původ a sídlo hráčů a majitelů (empirické šetření: většina příjmů je utraceno mimo „hostitelské město“ (oblast)).

Rozpočtové schodky

K jeho určení je nezbytné znát specifika investice (**finanční podmínky**). Zjednodušeně platí, jestliže je příspěvek z veřejných zdrojů vysoký a klub platí malé nájemné, pak dohromady s:

- Náklady na údržbu infrastruktury a doplňujících zařízení a služeb (bezpečnost, úklid)
- Dluhovou službou (pokud je financováno úvěrově) + náklady obětované příležitosti
- Dopady na životní prostředí

...povedou k „deficitu“ rozpočtu (nemíněno absolutně, ale z hlediska investice). Rozpočtový schodek potom musí být pokryt:

- Zvýšením lokálních daní
- Obětováním jiných investičních alternativ

Což může vést ke zpomalení místní ekonomiky (uvažující malé ekonomické efekty sportovního zařízení). Příklad Quirk, Fort (1992)⁵ USA – 25 zařízení postavených v letech 1978-1992 stálo v průměru hostitelské město 7mil USD ročně, přičemž žádné z těchto zařízení nepřinášelo městu čistý zisk

Otázky k zamyšlení – limity prokázání pozitivních efektů (6)

1. Který z přechodících třech důvodů považujete za nejvýznamnější v podmínkách ČR?
2. Pokud rozpočtové schodky nemohou být v ČR pokryty pomocí lokálních daní, jaké to má důsledky?
3. Proč podle vás dochází k situaci „public cost for private gain? Doporučeno je přečíst si článek (Jones 2002)

Rekapitulace důvodů podpory sportu

Často se používá obecný argument „put a city on the map“....(Matheson, Baade 2004). Výsledkem investice má být růst turismu a realokace obchodních firem

Realita realokace firem

---

⁵ Citace podle Siegfried, Zibalist (2006)

- Firmy umísťujú sídlo prokazateľne na základe prítomnosti kvalifikovanej pracovnej sily (levnejšie pracovnísily), stavu infraštruktury, daňovej politiky, pobídek
- Neexistuje dôkaz, že by prítomnosť športovního tímu bola zohľadnená ako faktor pri rozhodovaní s výjimkou niekoľkých typů firem)

Realita turizmu:

- Některí do města, jiní z města...
  - Jak odlišit účelovou cestu za akci od návštěvy akce z důvodu přítomnosti
  - Substituční efekt
  - Krátkodobý (private) profit z návštěvníků

Prosazování zájmu

Firmy, investoři, banky a další „zastánci“ investice jsou schopni vytvářet koalice k prosazení svým zájmů. Majitelé týmů, hráči jsou rovněž dobře organizovaná skupiny s nízkými náklady na přístup k médiím a k politikům. Oproti tomu voliči jsou neorganizovanou skupinou, závislí na poskytnutých informacích. Dalším problémem je, že studie ekonomických dopadů jsou často zavádějící (Hone, Silvers 2006). Opozice je zpravidla špatně financovaná, neorganizovaná a politicky naivní. Často existuje „neformální koalice“ mezi firmami a zastupiteli, která vede k prosazení těchto skupinových zájmů.⁶

1.5 Ekonomické efekty velkých sportovních akcí

Specifickou oblast zájmu představují investice spojené s pořadatelství velké sportovní akce. Podobně jako u klasických investic by zde měl působit multiplikátor investic a současně i zde mohou působit okolnosti, které pozitivní efekty omezí/zlikvidují.

Základní otázkou je tedy, proč pořádat?

- Stát / město - Vliv investice na makroekonomické ukazatele, pozitivní externality (viz předchozí)
- Firmy - Zisk
- NGO - „dobrá věc“, image

Zásadní problém: Rozdělení zisku, charakter (dlouhodobost) pozitivních efektů

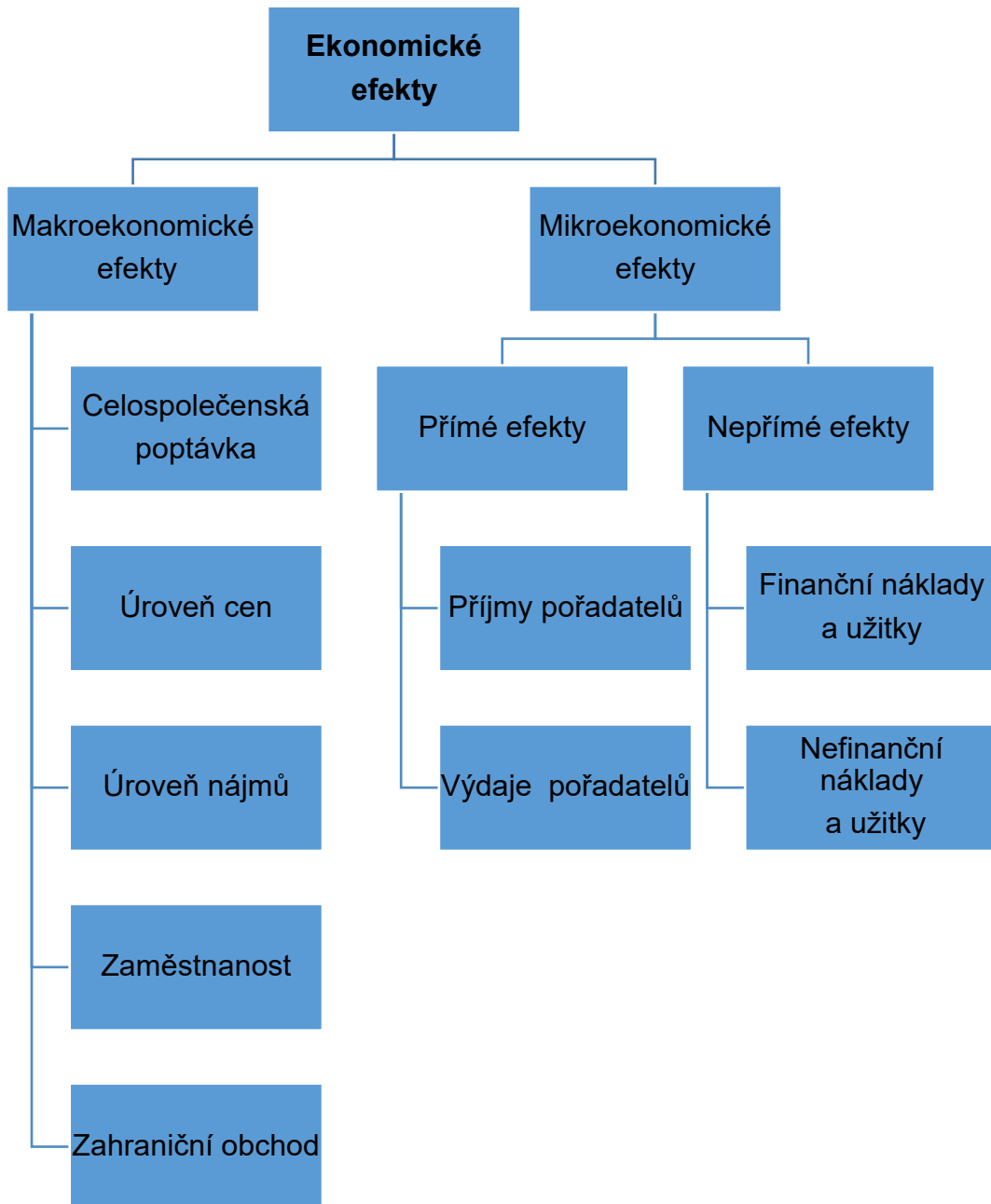
---

⁶ Další studie například:

Gratton, Shibli; Coleman (2005); Henry, Nassis (1999); Houlihan (2005)

Ekonomické efekty mapuje následující schéma. Logika je podobná jako v části věnované základnímu input-output modelu.

Obrázek 2.: Ekonomické efekty velkých sportovních akcí

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006)

Z hlediska pohledu bližšího spíše pozitivním a negativním externalitám můžeme z následující tabulky vyčíst efekty, jejichž dosažení záleží na konkrétní podobě uskutečnění dané akce.

Tabulka 3.: Přednosti a nedostatky velké sportovní akce

	vlivy	
	Pozitivní	Negativní
Ekonomické efekty	Investiční a spotřební výdaje, růst zaměstnanosti	Růst cen, předimenzované kapacity po sportovní akci
Cestovní ruch	vyšší atraktivnost	Přelidnění, nevhodné ke sportování pro amatéry
Infrastruktura	Nové příležitosti, renovace zařízení, zlepšení infrastruktury	Zátěž pro životní prostředí, ne vždy dostupná zařízení pro veřejnost
Socio-kulturní efekty	Nárůst potenciálu pro zážitek a volný čas obyvatelstva, podpora kultury a tradic	Komeracionalizace privátních i veřejných služeb, kriminalita
Psychologické efekty	Nárůst lokální identity, snížení etnocentrismu	Konflikty mezi místními a návštěvníky, tradicionalismus
Politické efekty	Zlepšení mezinárodního náhledu, využití reklamy k místní politice	Nárůst nacionalismu, stabilizace politických systémů (neg.)

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006)

Příklad:

RunCzech – o sobě⁷:

- Přímý ekonomický přínos účastníků pěti velkých městských běhů, kteří nyní patří sérii RunCzech.com (mj. Volkswagen Maraton Praha), byl v loňském roce 367 milionů korun.
- Na pěti bězích se podílelo 81 194 přímých návštěvníků závodů, tj. běžců a členů jejich doprovodu, kteří utratili 215,5 milionu korun a nepřímý dopad na další produkci činil 156 milionů korun. Z toho 21 651 lidí tvořili cizinci, kteří tady utratili celkem 138,2 milionu korun.
- Dopad na přidanou hodnotu HDP byl 104 milionů Kč. A díky akcím se vytvořilo kupříkladu 249 pracovních míst na plný úvazek.
- propagaci ČR v řádové hodnotě stovek milionů korun.

Pozn.

- $215,5\text{mil}/81\text{tis.}=2559\text{ Kč}$
- $138,2\text{mil}/21\text{tis.}=6382$ (cizinci) ..... Průměr 1288 (češi) ...problém „členové doprovodu“

Ekonomické efekty sportovní akce (6)

- Pokuste se vyhledat aktuální informace, data o ekonomických efektech velkých sportovních akcí v ČR nebo mezinárodních.
- Představte si problém ekonomických efektů na úrovni malé obce a malé sportovní akce. Kde byste hledali ekonomické dopady akce (o jakých byste uvažovali). Jaké ukazatele by vás zajímaly?

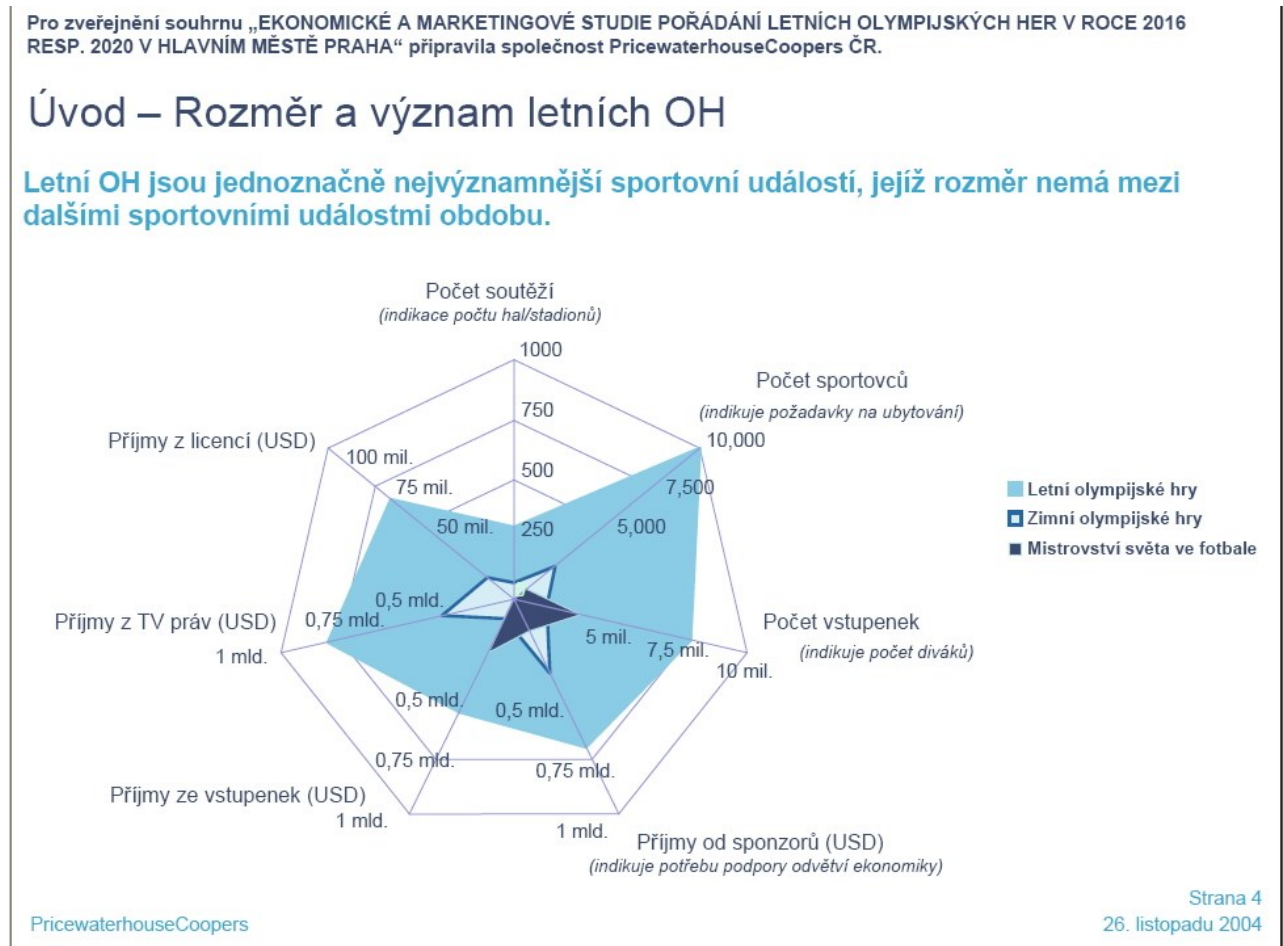
---

⁷ <http://www.behej.com/clanek/8817-runczech-com-prinesl-podle-studie-loni-cesku-na-367-milionu-korun>

Olympijské hry – jaké mají ekonomické efekty?

Nejvýznamnějším příkladem velké sportovní akce je letní olympiáda. Určitou představu a srovnání nám poskytne následující obrázek

Obrázek 3.: Význam LOH

Zdroj: Studie Praha olympijská. Studie PricewaterhouseCoopers (2004)

Letní olympiáda vždy představuje významný stimul pro ekonomiku. To, zda však tyto efekty budou pozitivní a z pohledu státu dlouhodobé, záleží na mnoha okolnostech. Pokud se setkáme s informací o výsledcích OH, je nutné odlišovat mezi informacemi o rozpočtu pořadatelského olympijského výboru a celkovým dopadem na veřejné rozpočty.

Úkol – četba doporučené literatury (6)

Prostudujte: MATHESON, V. A. and BAADE, R. A. (2004), MEGA-SPORTING EVENTS IN DEVELOPING NATIONS: PLAYING THE WAY TO PROSPERITY?. South African Journal of Economics, 72: 1085–1096. doi: 10.1111/j.1813-6982.2004.tb00147.x

Pozitivní efekty OH lze popsat následovně:

- $\uparrow I$ a $G \rightarrow \uparrow AD$ pokud poklesne úroková míra $\rightarrow \uparrow$ reálné kupní síly a znovu $\uparrow AD$
- Pokud probíhají investice zřejmě dojde k tvorbě nových pracovních míst a tedy $\downarrow U \rightarrow \uparrow AS$
- Celkově růst produktu převyšuje růst cenové hladiny.

V období po hrách se objeví **negativní efekty**:

- Odhad až 50% všech pozitivních efektů bylo zpětně pohlceno negativními efekty. Může však nastat i studice mnohem horší. Výsledek závisí na stavu ekonomiky před hrami, fiskální a monetární politice a dalších strategických rozhodnutích
- ($\uparrow$ cen a živ. nákladů $\rightarrow \uparrow$ úrokové míry $\rightarrow \downarrow$ reálné mzdy $\rightarrow \downarrow$ konkurenceschopnosti (vyšší cen. hladina) $\rightarrow \downarrow D$ po zboží, $\downarrow$ zaměstnanosti, $\downarrow$ celkové produkce

Výsledky výzkumů (HONE, SILVERS (2006); SIEGFRIED, ZIMBALIST (2006); MATHESON, BAADE (2004); JONES (2002))

- Negativní efekty pro nízkopříjmové skupiny růst ceny služeb, statků, nájemného, dopravy, ...)
- **Všechny studie** OH od roku 1984 do 2004 byly zpracovány obvykle proponenty her a to **před hrami** a nebyly založeny na primárních datech.
- Ekonomické dopady byly zpravidla přeceňovány a nezahrnovaly některá omezení a nabídkové straně jako:
  - Efekt vytěsňování investic
  - Zvýšení cen vstupů jako důsledek vzácnosti
  - Není odečten vliv neolympijské turistiky (kdyby se hry nekonaly, město by i tak mělo příjem z turistiky)
- Medializované případy o masivních ztrátách (zisku) z pořadatelství OH zpravidla vůbec nesouvisí s operačními náklady a příjmy z her (Rozpočet POV).

Problém určení efektů OH

- Výsledné hodnoty jsou často politicky upravovány
- Neexistuje přesný model výpočtu makroekonomického efektu
  - (problém s diskontováním).
  - Na exaktním výpočtu není zájem
- Problémy s následným využitím sportovních zařízení.
  - Zahrnout či nezahrnout tyto náklady do kalkulace
- Posuzování nemonetárních efektů. Hodnocení je pak spíše subjektivní v politické rovině

Case study – OH Barcelona

Studie je převzata z Hobza, Rektořík (2006) a upravena.

Tabulka 4.: Přehled příjmů a výdajů pořadatelského města

Příjmy (mil. USD)		Výdaje (mil. USD)	
Prodej televizních přenosů	511	Sportovní zařízení	370
Sponzoring	516	Olympijská vesnice	252
Vstupenky	113	Tisk	165
Licence	145	Mzdy (personál)	194
Známky, mince	27	Organizace soutěží	113
Služby	95	Technické vybavení	102
Stát	43	Správa	72
		Zahájení, kulturní programy	80
		Bezpečnost	49
		Reklama	53
Celkem	1450	Celkem	1450

Zdroj: Hobza, Rektořík (2006)

Externí efekty OH v Barceloně

- Finanční náklady
  - Jen přímé efekty:
    - Státní investice (4,1 mld. USD)
    - Privátní investice (3,2 mld. USD)
    - Veřejné výdaje (1,1 mld. USD)
    - Privátní spotřeba diváků na OH (0,5 mld. USD)
  - Vícenáklady (po olympijské využití zařízení)
  - Ztráty pro region z nemožnosti jiného využití zastavěných ploch
  - Ztráty způsobené vytěsňováním jiných činností během trvání her
    - Růst místních cen (10%), pokles ostatní turistiky
    - Upřednostňování projektů zaměřených na jednorázovou akci před ostatními..
Důsledek – zvýšení lokálních cen pozemků a staveb
    - Vzrůst nájemného a cen pozemků
- Finanční užítky
  - Útrata návštěvníků (0,5 mld. USD)
  - Růst místních daní
  - Profit z růstu příjmu pro obyvatele města (30% z blízkých regionů)
- Nefinanční náklady
  - Zátěž na ŽP (hluk, stavby, terorismus)
  - Časové ztráty z důvodu stavebních opatření, růstu turistické a dopravní zátěže
  - Příspěvek státu a veřejných rozpočtu...avšak rozdělení příjmu nerovné
  - Náklady na dobrovolníky
- Nefinanční užítky
  - OH můžou zvýšit identifikaci obyvatelstva s městem, regionem (dočasně)
  - Zvýšení úrovně zážitku, po skončení OH zařízení k dispozici pro obyvatelstvo – zvýšení užítku pro obyvatelstvo
  - Zlepšení infrastruktury
  - Zlepšení image města a regionu

Makroekonomické účinky her

- Přímé působení (8,9 mld. USD)
- Indukované ekonomické působení (23,3 mld. USD)

Srovnání OH v Barceloně a plánu na OH v Praze⁸

- Barcelona (zdroj: Hobza, Rektořík 2006)
  - Přímé působení (8,9 mld. USD)
  - Indukované ekonomické působení (23,3 mld. USD)
  - Odhad až 50%všech pozitivních efektů bylo zpětně pohlceno negativními efekty
  - (↑cen a živ nákladů → ↑úrokové míry → ↓reálné mzdy → ↓konkurenceschopnosti (vyšší cen.hladina) → ↓D po zboží, ↓zaměstnanosti, ↓ celkové produkce
  - BCN 65 mld. státní investice
  - Celkem pořadatelský výbor OH 1,45 mld. USD
- Praha (zdroj: studie Praha olympijská 2004)
  - 1,5mld USD (dle studie)
  - ? (pokud multiplikátor analogicky k BCN) pak x 2,61 ...3,9 mld. USD
  - ? Riziko inflační spirály; možný problém úroky z dluhové služby
  - ↑cen, nájmu, ↑mzdy ve vybraných profesích (reálně ?);
  - PHA státní investice (dle studie=inv.+neinv) **3,75 mld ???**
  - Celkem pořadatelský výbor OH 2,54 mld. USD

Úkol – Informace o LOH nebo ZOH (6)

Pokuste se zjistit jakékoliv údaje o ekonomických výsledcích olympijských her. Dopadech těchto her na veřejné rozpočty. Sledujte, zda informace, které nacházíte jsou s období před hrami nebo po hrách

1.6 Použitá a doporučená literatura

- HOBZA, V., REKTOŘÍK, J. (2006) – Základy ekonomie sport. Ekopress, s.r.o. ISBN 80-86929-04-03
- HONE, P. AND SILVERS, R. (2006), Measuring the Contribution of Sport to the Economy. Australian Economic Review, 39: 412–419. doi: 10.1111/j.1467-8462.2006.00430.x
- SIEGFRIED, J.; ZIMBALIST, A. (2006) The Economic Impact of Sports Facilities, Teams and Mega-Events," Australian Economic Review, The University of Melbourne, Melbourne Institute of Applied Economic and Social Research, vol. 39(4), pages 420-427, December
- MATHESON, V. A. and BAADE, R. A. (2004), Mega-sporting events in developing nations: Playing the way to prosperity?. South African Journal of Economics, 72: 1085–1096. doi: 10.1111/j.1813-6982.2004.tb00147.x

---

⁸ Sestaveno autorem podle uvedených zdrojů

- JONES, C. (2002), Public cost for private gain? Recent and proposed 'national' stadium developments in the UK, and commonalities with North America. *Area*, 34: 160–170. doi: 10.1111/1475-4762.00068
- Studie Praha olympijská. Studie PricewaterhouseCoopers (2004) [Online 06.2008] [http://magistrat.praha-mesto.cz/\(i3x1qc555hxmub450vqrt0rt\)/zdroj.aspx?typ=2&Id=61462&sh=1002386904](http://magistrat.praha-mesto.cz/(i3x1qc555hxmub450vqrt0rt)/zdroj.aspx?typ=2&Id=61462&sh=1002386904)
- RunCzech – informace o přínosech běžeckých akcí na ekonomiku - [Online 04.2012] <http://www.behej.com/clanek/8817-runczech-com-prinesl-podle-studie-loni-cesku-na-367-milionu-korun>
- FRIEDMAN, M.T; MASON D.S. (2004): A Stakeholder approach to Understanding Economic Development Decision Making: Public Subsidies for Professional Sport Facilities *Economic Development Quarterly* August 2004 18: 236-254, doi:10.1177/0891242404265795
- GRATTON,CH., SHIBLI, S., COLEMAN, R. (2005): Sport and Economic Regeneration in Cities *Urban Studies* May 2005 42: 985-999, doi:10.1080/00420980500107045
- HENRY, I.P., NASSIS, P. (1999): POLITICAL CLIENTELISM AND SPORTS POLICY IN GREECE *International Review for the Sociology of Sport* March 1999 34: 43-58, doi:10.1177/101269099034001004
- HOULIHAN, B. (2005): Public Sector Sport Policy: Developing a Framework for Analysis *International Review for the Sociology of Sport* June 2005 40: 163-185, doi:10.1177/1012690205057193